

BIOKIMYO
AKSIYADORLIK JAMIYATI

**«BIOKIMYO» АЖ нинг 2020 йил учун молиявий хўжалик
фаолияти юзасидан ички аудит хизмати текшируви
бўйича Аудиторлик ҳисоботи**

1 КИРИШ ҚИСМ.....	3
1.1 ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР.....	3
2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ.....	4
2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	4
2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	5
2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСОБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.....	6
2.3.1 <i>Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.</i>	7
2.3.2 <i>Асосий воситалар Аудити.</i>	8
2.3.3 <i>Узоқ муддатли инвестициялар аудити</i>	8
2.3.4 <i>Касса ва касса операциялар аудити.</i>	9
2.3.5 <i>Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.</i>	9
2.3.6 <i>Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити</i>	10
2.3.7 <i>Даромадлар ҳисоби аудити.</i>	12
2.3.8 <i>Харажатлар ҳисоби аудити.</i>	13
2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛЛАНИШИ АУДИТИ.....	14
2.4.1 <i>Акциз солиғи</i>	14
2.4.2 <i>Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.</i>	14
2.4.3 <i>Юридик шахслар мол-мулк солиғи.</i>	15
2.4.4 <i>Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.</i>	16
2.4.5 <i>Жисмоний шахслардан даромад солиғи ҳисоби аудити.</i>	16
2.4.6 <i>Қўшилган қиймат солиғи.</i>	17
2.4.7 <i>Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.</i>	17
2.5 МОЛИЯВИЙ-ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ.....	17
2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.	18
3 ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ ТАҲЛИЛИ	19
4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР.....	19

1 КИРИШ ҚИСМ.

Биз ички аудит хизмат вакиллари, Холмирзаев А.А ва Баратов О.А. «КОРХОНАЛАРДА ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТ ТЎҒРИСИДА» ги Низом (кейинги ўринларда НИЗОМ) га асосан «BIOKIMYO» акционерлик жамияти (кейинги ўринларда ЖАМИЯТ) ички аудит текшируви натижаларини ўз ичига олган Низомнинг 12 банди талаблари доирасида 2020 йил учун ҳисобот тайёрладик.

Молиявий ҳисоботларни тайёрланиши ва ишончилиги учун хўжалик юритувчи субъект раҳбари жавобгар, биз ҳисоботлар бўйича берилган хулоса юзасидан жавобгар ҳисобланамиз.

Қуйидагилар ички аудит хизматининг асосий вазифалари ҳисобланади:

-кузатувчи кенгашни ишончли ахборот билан таъминлаш ва ички аудит амалга оширилиши натижалари бўйича корхона фаолиятини такомиллаштиришга доир таклифларни тайёрлаш;

-ички аудит жараёнида аниқланадиган камчиликларни бартараф этиш юзасидан корхона бошқарув органларига тавсияларни тезкорлик билан киритиш, уларнинг бартараф этилишини назорат қилиш.

Ушбу вазифаларни бажариш учун ички аудит хизмати томонидан бухгалтерия ва молиявий ҳисоботлар назорати шаклида аудит текшируви ўтказилди. Текширув натижаларига ҳисобот тайёрланди ва ҳисобот ўз мазмунига кўра қуйилдаги қисмлардан иборат:

- 2020-йилга белгиланган бизнес режа амал қилиш кўрсаткичлари;
- Молиявий ҳисоботлар ва бухгалтерия ҳисоби ҳолати;
- Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар тўғри ҳисобланиши;
- Молиявий хўжалик фаолиятини амалга оширишда қонунчиликка риоя этилиши;
- Ички назорат ҳолати.

Ички аудит ҳисоботи 2020-йил 1 январдан 31 декабрь оралиғидаги ҳисоб циклини ўз ичига олади. Текширув жараёнида тақдим қилинган ҳужжатлар ҳаққонийлиги, ҳақиқийлиги текширилмади. Текширувдан кейин кирим қилинган ҳужжатлар текширувдан четда қолган ҳужжатлар жавобгарлиги жамият ҳисоб раҳбарлари жавобгарлигида.

Аудиторлик текширувидан ўтказилаётган даврда жамиятда биринчи ва иккинчи даражали имзо ҳуқуқида қуйидаги шахслар ишлаб келмоқда:

Бошқарув раиси - Хайдаров У.А.

Бош ҳисобчи – Меметова К.А.

1.1 ТАШКИЛИЙ МАСАЛАЛАР.

«BIOKIMYO» АЖ (кейинги ўринларда «Жамият») Ўзбекистон Республикаси Мулк Қўмитаси Тошкент вилояти Бошқармасининг 1994 йил 30 майдаги 271 сонли ва 1995 йил 17 июлдаги 994 сонли буйруқларига мувофиқ Янгийўл БИОХИМ заводини қайта ташкил этиш йўли билан ташкил этилган. Жамият ўз фаолиятини Тошкент вилояти ҳудудида олиб боради.

Жамият амалдаги устави акциядорларнинг 2018 йил 26 июндаги навбатдан ташқари йиғилишида тасдиқланган. Унга кўра жамият устав фонди миқдори 9 569 744 000 сўм, номинал қиймати 3350 (Уч минг уч юз эллик сўм) бўлган 2 856 640 дона акциядан иборат. Жамият акциядорлари таркиби:

- Ўзбекистон Республикаси Давлат активларини бошқариш агентлиги улуши 4 880 548 000 сўм(51%);
- Жисмоний ва бошқа юридик шахслар улуши 4 690 196 000 сўм(49%).

Жамият уставига кўра фаолиятининг асосий йўналиши қуйидагилардан иборат:

- Озуқа ва техник спирт ишлаб чиқариши ва сотиш;
- Иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот ва парфюмерия, косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Жамият юқоридаги асосий фаолият соҳасидан ташқари қуйидаги қўшимча фаолият турлари билан ҳам шуғулланиши мумкин:

- Қурилиш монтаж ишлари ишга тушириш ва созлаш;

- Сервис хизмати ва маҳсулот харид қилиш;
- Биноларни, кўчмас ва кўчар мулкларни ижарага бериш;
- Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва сотиш.

Жамият жойлашган ери ва почта манзили: Ўзбекистон Республикаси, 112004 Тошкент вилояти Янгийўл шаҳри, Кимёгар 1.

2 ТАҲЛИЛИЙ ҚИСМ

2.1 БИЗНЕС-РЕЖА БАЖАРИЛИШИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ

Бизнес режа бажарилиши буйича ички аудит текшируви мақсади:

- Бизнес режа бажарилишининг миқдор ва сифат кўрсаткичлари таҳлили;
- унинг бажарилиши таъминланмаган тақдирда айбдор мансабдор шахслар шахсан кўрсатилган ҳолда аниқланган сабаблар баёни.

Жамият бизнес режаси 2020 йилдаги унинг асосий фаолияти мақсадларини амалга ошириш учун келтирилган кўрсаткичларидир. Жамият фаолиятининг асосий мақсади фойда олиш ва дивиденд тўлаш учун етарли даражада активлар билан таъминланган.

Жамият томонидан тақдим қилинган маълумотлар кўрсаткичлар аудит томонидан таҳлил қилинди ва бизнес режа бажарилиши буйича текширув ўтказилди. Қуйидаги жадвалда ишлаб чиқариш кўрсаткичларининг бизнес режага нисбатан бажарилиши таҳлили келтирилган:

«BIOKIMYO» АЖнинг 2020-йил учун бизнес режа бажарилиши таҳлили (ишлаб чиқариш кўрсаткичлари)

№	Номлари	Ўлч. бир.	режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарил
1	Товар (иш,хизматлар) улгуржи нархларда (ККС ва акцизсиз)	млн сўм	168 810	173 812	5002	103.0
2	Тегишли йилдаги тегишли нархларда	млн сўм	168 810	192 867	24057	114.3
3	Истеъмол товарлари(арок ва вино маҳсулотларини билан бирга) ҚҚСсиз		4 850	6 236	1386	128.6
	<i>Саноат маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши, натурал кўрсаткичларда</i>					
4	Спирт пищевой	минг дал	1 420.0	1 428.3	8	100.6
5	Спирт технич	минг дал	60.0	85.1	25	141.8
6	Пар технолог	минг Гкал	2.42	3.76	1.34	155.4
7	Газ бражение	минг тонна	2.4	2.7	0.34	114.2
8	Барда жидкая	минг тонна	153.2	153.69	1	100.3

Юқоридаги маълумотлардан шуни кўрсатадики, бизнес режа ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ҳақиқатда режа ортиғи билан бажарилган. Хусусан истеъмол спирт 2020 йил режага кўра 1420.0 минг дал кўрсатилган бўлса, ҳақиқатда 1428.3 минг дал ишлаб чиқарилган. Техник спирт ишлаб чиқариш режага кўра 60.0 минг дал кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткич 85.1 минг дални ташкил этган. Истеъмол спирти ишлаб чиқариш бизнес режага нисбатан 100.6 % бажарилган бўлса, техник спирт ишлаб чиқариш бизнес режаси 141.8% га бажарилган.

Маҳсулот ишлаб чиқариш билан боғлиқ миқдорий кўрсаткичлардан барчаси режа доирасида бажарилган.

Ишлаб чиқарилган маҳсулотларнинг улгуржи нархлари кўрсаткичи 128.6% га бажарилган бўлиб, бизнес режада белгиланган норма 168810 млн сўм келтирилган ҳолда 192867 млн сўм ҳақиқатда бажарилган.

Бизнес режа молиявий кўрсаткичлари бажарилиши аудит қилинганда қуйидагилар аниқланди.

**«BIOKIMYO» АЖнинг 2020-йил бизнес режа бажарилиши таҳлил
(молиявий кўрсаткичлар)**

№	Кўрсаткичлар	Ўлч. бир.	Режада	Ҳақиқатда	Фарқлар	% бажарилиши
1	Маҳсулот сотишдан тушум	млн сўм	214,050	240 316	26266	112.3
2	Акциз	млн сўм	17 320	17 893	573	103.3
3	Кўшилган қиймат солиғи	млн сўм	27 920	30 795	2876	110.3
4	Сотишдан соф тушум	млн сўм	168 810	191 628	22817	113.5
5	Сотилган маҳсулот таннархи	млн сўм	138 208	152 765	14557	110.5
6	Ялпи тушум	млн сўм	30 602	38 862	8261	127.0
7	Давр харажатлари	млн сўм	12 959	15 549	2591	120.0
8	Сотиш харажатлари	млн сўм	218	261	43	119.5
9	Маъмурий харажатлар	млн сўм	4 308	2 861	-1447	66.4
10	Бошқа операцион харажатлар	млн сўм	8 432	12 427	3995	147.4
11	Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари	млн сўм	1 500	5 217	3717	347.8
12	Солиқ тўлагунга қадар фойда	млн сўм	18 120	28 081	9961	155.0
13	Фойда солиғи	млн сўм	2 592	4 707	2116	181.6
14	Соф Фойда	млн сўм	15 528	23 374	7846	150.5

Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботга кўра соф фойда 150.5% миқдорда бажарилган, яъни режада 15528 млн сўм кўрсатилган ҳолда, ҳақиқатда ушбу кўрсаткичлар 23374 млн сўмни ташкил этган. Соф фойда ортишига сабаб, маҳсулот сотиш ҳажми кескин ортиши, давр харажатларининг соф фойдага нисбатан тўғри келадиган қисми камайиши ҳисобига шаклланган. Умумий равишда бизнес режа кўрсаткичлар бажарилишини ижобий баҳолиш мумкин. Бизнес режа кўрсаткичлари барча муҳим жабҳалари бўйича ортиғи билан бажарилган.

2.2 КОРПОРАТИВ БОШҚАРИШ ПРИНЦИПЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Аудит мақсади:

- корхона бошқарув органлари томонидан қабул қилинадиган қарорларнинг самаралилиги, унинг қатнашчилари (акционер)нинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларига риоя этилиши таҳлили;
- корпоратив бошқариш соҳасида қонун ҳужжатлари бузилиши ҳолатлари баёни (таъсис ҳужжатларига риоя қилиш, умумий йиғилишлар ва корхона бошқарув органлари мажлислари ўтказилиши, дивидендлар тўғри ҳисобланиши ва ўз вақтида тўланиши ва ҳоказолар);

Корпоратив бошқарув принципларига риоя қилиниши аудитини ўтказишда жамият таъсис ҳужжатлари уларни бажарилиши бўйича ишлар текширилди. Жамият 2020 йил давомида ўз устави доирасида фаолият юритади. Жамият 2020 йил давомида кузатув кенгаши қуйидаги йиғилиши ўтказилган:

- Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 январдаги 10 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 18 февралдаги 11 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 мартдаги 12 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 8 апрелдаги 13 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 29 апрелдаги 14 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 5 майдаги 15 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 майдаги 16 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 22 июндаги 17 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 17 июльдаги 2 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 июльдаги 3 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 12 августдаги 4 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 27 августдаги 5 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 21 сентябрь 6 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 30 сентябрь 7 сонли йиғилиши;

- Кузатув кенгашининг 2020 йил 26 октябрь 8 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 26 ноябрь 9 сонли йиғилиши;
- Кузатув кенгашининг 2020 йил 18 декабрь 10 сонли йиғилиши.

Кузатув кенгашининг 2020 йил 28 январидаги йиғилишида ички аудит хизмати 2020 йил учун сметаси, корпоратив бошқарув тизимини баҳолаш, 2020 йил учун аудиторлик текшируви ўтказиш учун аудиторлик ташкилотларини танлаш масалари кўриб чиқилган. 2020 йил 18 февралдаги йиғилишда эса 2020 йил бўйича бизнес режа асосий кўрсаткичлар бажарилиши, 2020 йил бўйича якуний молиявий иқтисодий натижалар таҳлили корпоратив маслаҳатчисининг 2019 йил фаолияти ҳисоботи муҳокамага қўйилган. 2020 йил 1 яримйилликнинг сўнгги йиғилишида жамиятнинг ҳам жисмонан ҳам манан эскирган асосий воситаларин ҳисобдан чиқариб сотиш масаласи муҳокамага қўйилган. Шунингдек кузатув кенгаши, тафтиш комиссияси миноритар кўмитаси таркибига номзодлар танлаш каби масалалар ушбу ўтказилган йиғилишларда муҳокама қилинган. 2020 йил 3 чорак мобайнида 2020 йил 1 яримйиллик якунлари бўйича молиявий ҳисоботлар, 2016 2019 йиллар бўйича дивиденд тўланиши бўйича амалга оширилган ишлар муҳокама қилинган. 2020 йил 4 чоракда ўтказилган кузатув кенгашининг йиғилишларида 2020 йил 9 ойлик якунлар бўйича бизнес режа бажарилиши, 2021 йил учун бизнес режаси мақуллаш, Жамият акциядорларининг талаб қилиб олинмаган ва даъво муддати тугаган дивидендларини жамият ихтиёрига қолдириш масалалари кўриб чиқилган.

Жамият бошқарув органлари томонидан қабул қилинган қарорлар жамият муассислари ҳуқуқ ва манфаатларига зид келмайди, корпоратив бошқарув принциплари бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

2.3 КОРХОНАНИНГ БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИ ВА МОЛИЯ ҲИСОБОТИ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ Тўғрисидаги Ҳисобот.

Аудит мақсади:

бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молия ҳисоботини тузишнинг белгиланган тартибига риоя қилинишини баҳолаш;

аниқланган бухгалтерия ҳисоботини юритиш ва молиявий ҳисоботни тайёрлашнинг белгиланган тартиби бузилишининг тавсифи.

Аудит текшируви ўтказишда:

- Бухгалтерия ҳисоби ва молиявий ҳисоботи тузилиши ва юритилиши таҳлили;
- Молиявий ҳисоботлар тузилиши бўйича ишлар таҳлили;
- Бухгалтерия ва молиявий ҳисоботларни тузишда қонун ҳужжатларига риоя қилмаслик бўйича хатолар аниқлаш бўйича ишлар олиб борилди.

Жамият бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисоботларни тузиш тартиби жамият ҳисоб сиёсатида келтирилган ва ўз ичига қуйидагиларни олади:

- Бухгалтереия ҳисобини юритиш учун керакли синтетик ва аналитик(таҳлилий) ҳисоб варақлар тўғрилиги ва тўлиқлиги;
- Бирламчи ва бухгалтерия ҳисоботлари ҳужжат шакди;
- Активлар ва мажбуриятларни инвентаризация қилиш тартиби
- Активлар ва мажбуриятларни баҳолаш;
- Бухгалтерия ҳисоботлари таркибий қисмларини баҳолаш;
- Ҳисоб маълумотларини қайта ишлаш усуллари ва ҳужжатлар айланмалари тартиби;
- Хўжалик операциялар назорати тартиби;
- Бухгалтерия ҳисобини юритишдаги бошқа қарорлар.

Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия Ҳисобининг миллий стандарти (БҲМС) № 1 “Ҳисоб сиёсати ва молиявий ҳисобот”(МВда 26.07.1998йил № 17-07/86 сон билан тасдиқланган АВда 14.08.1998 йилда №474 сон билан рўйхатга олинган) асосан “Ҳисоб сиёсати хўжалик юритувчи субъект молиявий ҳисоботни тайёрлаш ва тузиш учун фойдаланадиган махсус тамойилларни, конвенцияларни, тартиб ва амалий ёндашувларни ифодалайди... Янги ташкил этилган хўжалик юритувчи субъект танлаб олган ҳисоб сиёсатини ушбу бандга мувофиқ молиявий ҳисобот биринчи

марта эълон қилинганга қадар, лекин давлат рўйхатидан ўтиб юридик шахс ҳуқуқини олган кундан бошлаб 90 кундан кечиктирмай расмийлаштиради. Субъект танлаб олган ҳисоб сиёсати юридик шахс ҳуқуқини олган (давлат рўйхатидан ўтган) кундан бошлаб қўлланиш мумкин бўлган сиёсат ҳисобланади.” Корхона ўзининг ҳисоб сиёсатига эга. Жамият ҳисоб сиёсатида бухгалтерия ҳисобини юритиш ва молиявий ҳисобот тузиш учун қабул қиладиган усуллар келтириб ўтилган. Жамиятда бухгалтерия ҳисоби 1С бухгалтерия дастурий таъминоти ёрдамида олиб борилади. Жамият ҳисоб сиёсати “Бухгалтерия ҳисоби тўғрисида”ги Қонун ва БҲМС талабларига жавоб беради.

2.3.1 Товар моддий захиралари(ТМЗ) аудити.

Текширув натижасида:

- ТМЗлар бухгалтерия ҳисоби 1С дастурий таъминотида миқдор ва қиймат бирлигида юритилган. Омбордаги ТМЗлар ҳаракати миқдор бирлигида юритилган.
- Ҳисобот даври боши ва охиридаги ТМЗ қолдиқлари баланс(1-шакл ҳисобот) 150 сатрига мос келади.
- ТМЗлар кирими тегишли ҳужжатлар(счёт фактура, ишончномалар) билан ўз вақтида амалга оширилади.
- Барча ТМЗ моддий жавобгарлик шартномалари тузилган ходимларга бириктирилган.
- Моддий қийматликлар чиқими бўйича комиссия белгиланши бўйича буйруқлар мавжуд. Омбордаги ТМЗлар тегишлиюк хатларисиз ёки жамият раҳбари томонидан тасдиқланган чиқим далолатномаларисиз чиқим қилинмайди.

ТМЗлар ҳаракати бухгалтерия ҳисобида акс эттирилиши танлаб текширилди. Ҳисоб таҳлилий қисми маълумотлари бош китоб билан мос келади.

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
10	12 383 605.29	374 702 123.36	370 499 627.65	16 586 101.00
10.10	10 723 441.58	366 984 538.33	362 788 269.96	14 919 709.95
10.20		58 449.60	58 449.60	
10.30	62 565.66	449 482.10	460 356.21	51 691.55
10.40	279 542.04	590 888.47	507 660.23	362 770.27
10.50	226 558.96	1 368 532.38	1 203 906.42	391 184.92
10.60	20 632.61	882 109.53	882 131.06	20 611.08
10.70		11 110.04	11 110.04	
10.80	282 404.67	685 217.19	734 122.73	233 499.13
10.90	788 459.76	3 671 795.72	3 853 621.39	606 634.10
15	12 182.04	49 185 447.53	45 883 035.75	3 314 593.82
15.10	12 182.04	255 108.49	254 376.62	12 913.90
15.20		48 930 339.04	45 628 659.13	3 301 679.92
16		2 042 265.73	1 976 021.53	66 244.20
16.10		2 042 265.73	1 976 021.53	66 244.20
20		164 365 326.46	164 365 326.46	
20.10		164 365 326.46	164 365 326.46	
21	1 453 473.97	132 579 089.58	131 832 784.89	2 199 778.66
21.10	227 926.39	7 255 746.37	7 102 470.37	381 202.40
21.20	1 225 547.58	125 323 343.20	124 730 314.52	1 818 576.26
23		148 103 007.01	148 103 007.01	
23.10		148 103 007.01	148 103 007.01	
25		747 150.46	747 150.46	
25.10		747 150.46	747 150.46	
27	18 144.57	438 201.58	431 386.95	24 959.20
27.10		64 407.39	64 407.39	
27.11	18 144.57	373 794.19	366 979.56	24 959.20
28	498 980.78	153 778 200.06	153 553 976.97	723 203.88
28.10	498 980.78	153 778 200.06	153 553 976.97	723 203.88

2.3.2 Асосий воситалар Аудити.

Асосий воситалар ҳисоби Ўзб.Р. АВда №1299сон билан рўйхатга олинган “Асосий Воситалар” 5-БХМС ва бошқа бухгалтерия ҳисоби қонун ҳужжатлари доирасида амалга оширилади.

5-сонли БХМС талабларига кўра асосий воситаларга қуйидаги критерияларга жавоб берадиган мол мулклар қиради:

- Хизмат муддати бир йилдан ортиқ;
- Кириш қиймати ҳар бири учун Ўз.Р. белгиланган энг кам иш ҳақининг эллик баробаридан ортиқ.

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2002 йил 4 декабрда 1192-сон билан рўйхатга олинган “1 январь ҳолати бўйича асосий фондларни қайта баҳолашни ўтказиш тартиби тўғрисида низом” га мувофиқ асосий фондлар қийматини қайта баҳолаш 1 январь ҳолати бўйича (1 февралгача) қайта баҳолашни ўтказиш даврида нархлар даражасидан келиб чиқиб ўтказилади. Жамиятда 2020 йил 1 январь ҳолатига асосий воситаларни қайта баҳолаш амалга оширилган. Қайта баҳолаш Ўзбекистон Республикаси Статистика Кўмитаси томонидан эълон қилинган коэффицентлар орқали амалга оширилган. Қайта баҳолаш бўйича фарқлар аниқланмади. Бухгалтерия ҳисобида асосий воситалар давр бошига, охирига ҳамда барча кириш ва чиқимлар қуйидагича акс эттирилган:

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
01	29 669 959.93	6 582 504.67	1 964 173.93	34 288 290.67
01.11	56 362.72	6 087.17		62 449.89
01.20	5 190 262.32	1 864 626.01	698 548.98	6 356 339.35
01.30	20 373 043.12	4 152 564.25	828 071.62	23 697 535.75
01.40	162 825.05	8 013.89	592.05	170 246.89
01.50	982 837.55	175 216.89	29 993.88	1 128 060.56
01.60	2 285 612.41	271 491.00	229 485.19	2 327 618.21
01.80	407 333.32	55 527.37	175 255.62	287 605.08
01.90	211 683.43	48 978.10	2 226.58	258 434.94

Асосий воситаларга эскириш Ўзбекистон Республикаси Солиқ Кодексида келтирилган нормалардан ошмаган ҳолда корхона ҳисоб сиёсатида белгиланган тартибда тўғри чизикли усулда ҳисобланган.

Эскириш ҳисоблаш билан боғлиқ бухгалтерия ҳисоби қонун қоидаларнинг бузилиш ҳолатлари аниқланмади.

минг сўм

Счет	Давр бошига қолдик	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдик
02	19 630 580.96	408 196.59	4 639 960.91	23 862 345.28
02.11	14 090.68		7 766.78	21 857.46
02.20	2 974 154.45	74 914.93	498 818.27	3 398 057.79
02.30	14 465 690.85	95 386.19	3 551 504.37	17 921 809.02
02.40	47 138.51		24 566.98	71 705.49
02.50	784 377.62		57 449.98	841 827.61
02.60	1 004 069.57	132 233.29	404 895.06	1 276 731.34
02.80	203 146.16	105 634.95	64 608.78	162 119.99
02.90	137 913.12	27.23	30 350.68	168 236.58

2.3.3 Узоқ муддатли инвестициялар аудити

Узоқ муддатли инвестициялар ҳисобида жамиятнинг бошқа ташкилотларга киритган инвестициялар юритилган.

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	31.12.2020 ҳолатида
Қимматли қоғозлар (0610)	040	0.00	0.00
Шўъба хўжалик жамиятларига инвестициялар (0620)	050	0.00	0.00
қарам хўжалик жамиятларига инвестициялар (0630)	060	0.00	0.00
Чет эл капитали мавжуд бўлган корхоналарга инвестициялар	070	0.00	0.00
Бошқа узоқ муддатли инвестициялар (0690)	080	433 898.00	433 898.00
Қисқа муддатли инвестициялар (5800)	370	0.00	0.00
Жами		433 898.00	433 898.00

31.12.2020. ҳолатида Баланс ва ҳисоб регистрлари солиштирма таҳлили

Қатор номи	Қатор коди	Айланма сальдоли ведомость	Баланс	Фарқ
Қимматли қоғозлар (0610)	040	0.00	0.00	0.00
Шўъба хўжалик жамиятларига инвестициялар (0620)	050	0.00	0.00	0.00
қарам хўжалик жамиятларига инвестициялар (0630)	060	0.00	0.00	0.00
Чет эл капиталли мавжуд бўлган корхоналарга инвестициялар (0640)	070	0.00	0.00	0.00
Бошқа узоқ муддатли инвестициялар (0690)	080	433 898.43	433 898.00	0.43
Қисқа муддатли инвестициялар (5800)	370	0.00	0.00	0.00
Жами		433 898.43	433 898.00	0.43

Узоқ муддатли инвестициялар ташкилотлар кесимида қуйидагича (сўмда):

Ташкилот номлари	01 январь 2020	31 декабрь 2020
MChJ YANGIYOL MARVARIDI	300 000 000,00	300 000 000,00
MChJParkentKonsaltingTexnikServis	50 000 000,00	50 000 000,00
MChJ SINTEZ PROGRESS	83 898 434,07	83 898 434,07
Жами	433 898 434,07	433 898 434,07

2020 йил мобайнида узоқ муддатли инвестициялар таркибида ўзгаришлар амалга оширилмаган. 2020 йил 31 декабрь ҳолатида 433 898.0 минг сўм узоқ муддатли инвестициялар счётида акс эттирилган.

2.3.4 Касса ва касса операциялар аудити.

Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлиги томонидан 22 июнь 2015 йилда 2687-сон билан рўйхатга олинган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини амалга ошириш қоидалари», БХМС 15, БХМС 22, пул маблағларини ҳисобга олиш тартибини белгиловчи бошқа меъёрий ҳужжатлар хизмат қилади.

Корхонада нақд пул билан ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун алоҳида хона мавжуд. Барча маблағлар тегишли тартибда жиҳозланган сейфда сақланади. Нақд пуллар кирими касса кирим ордерларига асосан, чиқими эса ведомостлар ва тегишли буйруқлар ва бошқа тегишли ҳужжатлар илова қилинган касса чиқим ордерларига асосан амалга оширилади. Текшириш давомида касса дафтари бетланиб, тикилиб, муҳрлангани аниқланди. Кирим ва чиқим ордерлари тегишли тартибда расмийлаштирилган, чек дафтарчаси тўлдирилган.

Кирим қилинган пул маблағлари ҳисобрақамдан иш ҳақи ва унга тенглаштирилган ҳисоблашлар, уруғ чиқиндиларни сотишдан тушум, буг иситиш тизимидан фойдаланганлик учун жисмоний шахслар тўловлари, қишлоқ хўжалик(картошка) ва бошқа маҳсулотлари(товуқ) сотишдан тушум манбалари ҳисобига шаклланган.

2.3.5 Банкдаги асосий ва бошқа ҳисобрақамлар аудити.

Ҳисобрақамлар бўйича операциялар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 2013 йил 3 июнда 2465-сон билан рўйхатга олинган “Ўзбекистон Республикасида нақд пулсиз ҳисоб-китоблар тўғрисидаги НИЗОМ” асосида амалга оширилган.

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 31 декабрь ҳолатида пул маблағлари қолдиқлари қуйидагича бўлган:

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	31.12.2020 ҳолатида
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	0.00	0.00
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	2 690 246.00	8 433 226.00
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	0.00	2 503 638.00
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5600, 5700)	360	2 099.00	20 653.00
Жами		2 692 345.00	10 957 517.00

Пул маблағларининг 2020 йил 31 декабрь ҳолатида баланс ва ҳисоб регистрлари маълумотлари солиштирма таҳлили: минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	Айланма сальдоли ведомость	Баланс	Фарк
Кассадаги пул маблағлари (5000)	330	0.00	0.00	0
Ҳисоб-китоб счётидаги пул маблағлари (5100)	340	8 433 226.25	8 433 226.00	0
Чет эл валютасидаги пул маблағлари (5200)	350	2 503 638.14	2 503 638.00	0
Бошқа пул маблағлари ва эквивалентлари (5500, 5700)	360	20 653.01	20 653.00	0
Жами		10 957 517.41	10 957 517.00	0

Жамиятнинг бир неча ҳисобрақамлари мавжуд бўлиб, хусусан пенсия нафақалар ҳисоб китобларни амалга ошириш учун пенсия ҳисобрақамига ҳам эга. Аудитга тақдим қилинган барча банк кўчирмалари ойлик асосда алоҳида папкаларда хронологик тарзда тикилган ва барча операциялар бўйича тасдиқловчи дастлабки ҳужжатлар – счет фактура, бажарилган ишлар ҳақида далолатномалар бор ва мол етказиб берувчи ва пудратчилар билан ҳисоб китоб ҳужжатларида жамият раҳбариятининг тасдиқлари қўйилган. Банк счёти операциялари танлов асосида текширилди. Барча банк кўчирмалари бирламчи ҳужжатлар билан бирга регистрларда акс этган. Кўчирмалардаги қолдиқ бухгалтерия ҳисоби ва ҳисоботларидаги қолдиқлар билан мос келади. Банк муомалалари аудитида жиддий хато ва камчиликларга дуч келинмади. Валюта ҳисобварақ қолдиқлари ҳар ойда тўғридан тўғри қайта баҳолаш орқали қайта баҳоланган.

2.3.6 Ҳисоб-китоб-тўлов тартиби аудити

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъерий база сифатида: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12.05.1995 йилдаги «Халқ хўжалигида ҳисоб-китобларни ўз вақтида амалга оширилиши учун раҳбарларнинг жавобгарлиги тўғрисида»ги Фармони, Ўзбекистон Республикасининг «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг меъерий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги Қонуни ва бошқа меъерий ҳужжатлар хизмат қилади.

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 31 декабрь ҳолатида дебитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган: минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020 ҳолатида	31.12.2020 ҳолатида
Харидор ва буюртмачиларнинг қарзи (4000 дан 4900 нинг айирмаси)	220	78 616	2 024
Ажратилган бўлинмаларнинг қарзи (4110)	230	0	0
Шўъба ва қарам хўжалик жамиятларнинг қарзи (4120)	240	0	0
Ходимларга берилган бўнақлар (4200)	250	707	26 293
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга берилган бўнақлар (4300)	260	6 321 151	3 912 103
Бюджетга солиқ ва йиғимлар бўйича бўнақ тўловлари (4400)	270	1 911 255	264 944
Мақсадли давлат жамғармалари ва суғурталар бўйича бўнақ тўловлари (4500)	280	51	0
Таъсисчиларнинг устав капиталига улушлар бўйича қарзи (4600)	290	0	0
Ходимларнинг бошқа операциялар бўйича қарзи (4700)	300	523 800	354 117
Бошқа дебиторлик қарзлари (4800)	310	2 770 780	129 835
Жами		11 606 360	4 689 316

Дебитор қарзларнинг бухгалтерия счётилари кесимидаги таҳлили: минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
40	78 615.91	244 665 672.47	244 742 264.71	2 023.67
40.10	78 615.91	236 165 546.28	236 242 138.52	2 023.67
40.10.1	78 615.91	236 165 546.28	236 242 138.52	2 023.67
40.30		6 174 796.52	6 174 796.52	
40.40		2 325 329.67	2 325 329.67	
42	706.76	17 542 677.08	17 517 090.69	26 293.15
42.10	706.76	17 469 648.34	17 445 061.95	25 293.15
42.20		73 028.74	72 028.74	1 000.00
43	6 321 150.96	273 203 273.22	275 612 321.59	3 912 102.59

43.10	4 875 139.88	258 298 703.12	261 107 009.17	2 066 833.83
43.11		84 180.68	84 180.68	
43.12	1 446 011.07	14 396 121.17	14 419 492.92	1 422 639.32
43.40		424 268.25	1 638.82	422 629.44
44	1 911 255.12	56 429 869.28	58 076 180.80	264 943.59
44.08	1 732 959.20	29 833 045.60	31 566 004.80	
44.10		100 676.21	100 676.21	
44.11		650 193.58	650 193.58	
44.25	50 973.49	940 740.68	745 286.79	246 427.38
44.28		255 745.87	237 229.66	18 516.21
44.30		17 892 902.41	17 892 902.41	
44.34		2 171.09	2 171.09	
44.50	949.41	2 399 491.39	2 400 440.80	
44.90	126 373.01	4 354 902.45	4 481 275.47	
45	50.77	2 484 851.67	2 484 902.45	
45.15		23 676.44	23 676.44	
45.16		1 134.74	1 134.74	
45.21		2 438 927.66	2 438 927.66	
45.26		21 112.84	21 112.84	
45.29	50.77		50.77	
47	523 800.00	10 005.37	179 688.17	354 117.20
47.20	523 800.00		169 682.80	354 117.20
47.30		10 005.37	10 005.37	
48	2 770 779.84	23 658 450.64	26 299 395.21	129 835.27
48.20	2 008.62	374 091.50	358 537.99	17 562.13
48.60	1 175 169.43	6 200 645.12	7 370 507.15	5 307.40
48.90	1 560 489.12	15 924 104.41	17 378 872.23	105 721.30
48.95	4 933.26	1 061 645.05	1 065 452.00	1 126.32
48.99	28 179.40	97 964.55	126 025.84	118.11

Бухгалтерия баланси маълумотларига кўра 2020 йил 1 январ ва 31 декабрь ҳолатида кредитор қарзлар қолдиқлари қуйидагича бўлган:

минг сўм

Қатор номи	Қатор коди	01.01.2020	31.12.2020
		ҳолатида	ҳолатида
Жорий мажбуриятлар, жами	600	949 756	1 328 887
шу жумладан: жорий кредиторлик қарзлари	601	0	0
шундан: муддати ўтган жорий кредиторлик қарзлари*	602	0	0
Мол етказиб берувчилар ва пудратчиларга қарз (6000)	610	7 956	0
Ажратилган бўлинмаларга қарз (6110)	620	0	0
Шўба ва қарам хўжалик жамиятларга қарз (6120)	630	0	0
Кечиктирилган даромадлар (6210, 6220, 6230)	640	0	0
Солиқ ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича кечиктирилган мажбуриятлар (6240)	650	0	0
Бошқа кечиктирилган мажбуриятлар (6250, 6290)	660	0	0
Олинган бўнақлар (6300)	670	266 275	341 267
Бюджетга тўловлар бўйича қарз (6400)	680	2 926	721 699
Суғурталар бўйича қарз (6510)	690	0	0
Мақсадли давлат жамғармаларига тўловлар бўйича қарз (6520)	700	972	0
Таъсисчиларга бўлган қарзлар (6600)	710	84 105	125 879
Меҳнатга ҳақ тўлаш бўйича қарз (6700)	720	28 664	4 013
Қисқа муддатли банк кредитлари (6810)	730	555 662	0
Қисқа муддатли қарзлар (6820, 6830, 6840)	740	0	0
Узоқ муддатли мажбуриятларнинг жорий қисми (6950)	750	0	0
Бошқа кредиторлик қарзлар (6950 дан ташқари 6900)	760	3 196	136 029

Кредитор қарзларнинг бухгалтерия счетлари кесимидаги таҳлили: минг сўм

Счет	Давр бошига қолдиқ	Дебет оборот	Кредит оборот	Давр якунига қолдиқ
60	7 956.21	161 403 978.24	161 396 022.04	
60.10	7 956.21	149 221 870.49	149 213 914.28	
60.11		84 180.68	84 180.68	

60.12		12 097 927.07	12 097 927.07	
63	266 274.50	256 187 419.06	256 262 411.91	341 267.35
63.10	210 818.04	241 058 189.11	241 155 224.51	307 853.44
63.10.1	210 818.04	241 058 189.11	241 155 224.51	307 853.44
63.30	55 456.46	12 803 818.90	12 779 680.97	31 318.52
63.30.1	25 585.80	10 876 549.92	10 850 964.13	0.00
63.30.2	1 200.00	739 760.76	748 251.96	9 691.20
63.30.3	28 670.66	1 187 508.22	1 180 464.88	21 627.32
63.40		2 325 411.05	2 327 506.43	2 095.38
64	2 925.93	58 086 131.31	58 800 126.51	716 921.13
64.08		31 566 004.80	32 023 251.83	457 247.03
64.10	2 925.93	100 676.21	130 643.19	32 892.92
64.11		650 193.58	650 193.58	
64.25		745 286.79	745 286.79	
64.28		227 001.99	227 001.99	
64.30		17 892 902.41	17 892 902.41	
64.34		2 171.09	2 171.09	
64.50		2 420 618.98	2 421 316.33	697.36
64.90		4 481 275.47	4 707 359.29	226 083.83
65	972.17	2 484 851.67	2 483 879.51	
65.15		23 676.44	23 676.44	
65.16		1 134.74	1 134.74	
65.21	37.50	2 438 927.66	2 438 890.16	
65.26	934.67	21 112.84	20 178.17	
66	84 104.80	16 939 343.06	16 981 117.75	125 879.50
66.10	84 104.80	16 939 343.06	16 981 117.75	125 879.50
67	28 663.75	21 198 028.01	21 173 376.83	4 012.57
67.10	484.35	21 053 094.25	21 056 504.36	3 894.46
67.11		18 907.92	18 907.92	
67.12	28 179.40	126 025.84	97 964.55	118.11
68	555 662.44	679 444.44	123 782.01	
68.10	555 662.44	679 444.44	123 782.01	
69	3 195.49	16 275 344.27	16 408 177.40	136 028.62
69.70		34 194.94	34 544.94	350.00
69.80			90 819.88	90 819.88
69.90	3 195.49	16 241 149.33	16 282 812.58	44 858.74

2.3.7 Даромадлар ҳисоби аудити.

Ҳисобнинг бу бўлими бўйича меъёрий база сифатида:

Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 2 - сон БҲМС «Асосий хўжалик фаолиятдан тушган даромадлар» хизмат қилади.

Жамиятнинг асосий мақсади бошқа хўжалик юритувчи субъектлар каби фойда олиш ва куйидаги соҳа фаолияти билан шуғулланиб даромадлар олади:

- Озуқа ва техникспирт ишлаб чиқариш ва сотиш;
- Иссиқлик энергиясини ишлаб чиқиш ва сотиш;
- Микробиологик маҳсулот, парфюмерия ва косметика буюмлари ишлаб чиқариш ва сотиш.

Асосий фаолиятдан олинган даромадлар

Асосий хўжалик фаолиятдан олинган даромадлар - хўжалик юритувчи субъектнинг одатдаги фаолияти давомида вужудга келадиган давр ичида мулк эгаларининг ўз сармояларига бадали билан боғлиқ бўлган кўпайишларни истисно этганда, ўз сармояси кўпайишига олиб келадиган тушумлар.

Жамиятнинг 2020 йил бўйича тузилган 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисоботнинг 010 сатрида 191627628.00 минг сўм асосий фаолиятдан олинган даромад акс этган. Бухгалтерия

хисобида ҳам 90.10 суратда шунча даромад акс этган. Даромадларнинг турлари бўйича таркиби қуйидагилардан иборат:

		минг сўм
90	Доходы от основной (операционной) деятельности	191627628.00
90.10	Доходы от реализации готовой продукции	191627628.00

Бошқа даромадлар

Бошқа даромадлар - товарларни (ишларни, хизматларни) ишлаб чиқариш ва реализация қилиш билан боғлиқ бўлмаган операциялардан олинган даромадлар.

2020 йил бўйича шакллантирилган 2-сонли молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 090 суратида 5217217.00 минг сўм бошқа даромадлар акс эттирилган. Бухгалтерия хисобида ҳам 93 суратда шунча бошқа даромадлар акс этган.

		минг сўм
93	Прочие доходы от основной деятельности	5 217 216.75
93.10	Прибыль от выбытия ОС	4 347 532.36
93.20	Прибыль от выбытия прочих активов	154 798.65
93.50	Доходы от краткосрочной аренды	325 296.95
93.60	Доходы от списания кредит.и депонент.задолженности	44 735.46
93.90	Прочие операционные доходы	344 853.32

Молиявий фаолиятдан даромадлар

2020 йил бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 110-суратида молиявий фаолият даромадлари сифатида 87433.0 минг сўм акс этган. Ушбу сумма валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган даромадлардан иборат бўлган.

2.3.8 Харажатлар хисоби аудити.

Хисобнинг бу бўлими бўйича меъерий база сифатида: Солиқ Кодекси; Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 5 февралдаги 54 – сонли қарорига илова «Маҳсулот (ишлар, хизматлар)ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби тўғрисида НИЗОМ», 21 - сон БҲМС хизмат қилади.

Маҳсулот, иш ва хизматлар таннархи

Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 020 суратида 152765198.00 минг сўм сотилган маҳсулотлар таннархи акс этган. Бухгалтерия хисобида ҳам сотилган маҳсулотлар таннархи 91 суратда тўлиқ акс эттирилган ва хисобот маълумотларидан фарқ қилмайди:

		минг сўм
91	Себестоимость реализованной продукции	152 765 198.00
91.10	Себестоимость реализованной готовой продукции	152 765 198.00

Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 030 суратида 18297973 минг сўм ялпи фойда акс этган.

Давр харажатлари

Жамиятнинг 2020 йил бўйича тузилган Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботда давр харажатлари 15549420.00 минг сўм бўлиб, шундан сотиш харажатлари 260990.00 минг сўм, маъмурий харажатлар 2861178.00 минг сўм ва бошқа операция харажатлар 12427252.00 минг сўмни ташкил этган. Давр харажатлари таркиби ўрганилганда хатоликлар аниқланмади. Барча харажатлар “54 Низом” талаблари дорасида гуруҳланганлиги аниқланди.

Бухгалтерия хисоби маълумотлари молиявий хисоботларда акс эттирилган маълумотлардан фарқ қилмайди.

Молиявий фаолиятдан харажатлар

2020 йил якунлари бўйича 2-сонли Молиявий натижалар тўғрисидаги хисоботнинг 170-суратида 536594.00 минг сўм молиявий фаолият харажатлари акс этган. Акс эттирилган сўмдан 532914.00 минг сўми фоиз шаклидаги харажатлар ва 3680.0 минг сўми эса валюта моддаларини қайта баҳолашдан олинган зарарлар ташкил этган. Бухгалтерия хисоби регистрларида ҳам ушбу ҳолат ўз тасдиғини топди.

2.4 СОЛИҚ ВА БОШҚА МАЖБУРИЙ ТЎЛОВЛАР ҲИСОБЛАНИШИ ВА ТЎЛАНИШИ АУДИТИ.

Аудит мақсади:

- тузилган ва тегишли органларга тақдим этилган солиқлар ва мажбурий тўловлар ҳисоб-китоби тўғрилигини баҳолаш;

- солиқлар ва мажбурий тўловларни ҳисоблаш ва тўлашнинг белгиланган тартиби бузилиши ҳолатларини, солиқ солинадиган базани белгилашда четга чиқишларни баён қилиш.

Жамият умумбелгиланган солиқ тизимидаги солиқ тўловчи бўлиб, қуйидаги солиқлар тўловчиси ҳисобланади:

- Юридик шахслар фойда солиғи;
- Қўшилган қиймат солиғи;
- Акциз солиғи
- Мол мулк солиғи;
- Юридик шахслар ер солиғи;
- Сув ресурслардан фойдаланганлик учун солиқ;
- Тўлов манбаида ушлаб қолинадиган жисмоний шахслар даромад солиғи;
- Ижтимоий солиқ.

Йил давомида қуйидаги солиқ ажратмалар ҳисобланган ва тўланган:

Кўрсаткичлар	Сатр коди	Ҳисобланган миқдор	Ҳақиқатда тўланган
Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғи	280	4 707 359,00	4 354 902,00
Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи	290	2 421 316,00	2 420 604,00
в том числе: ИНПС	291	20 178,00	21 113,00
Ободонлаштириш ва ижтимоий инфрас ривожлантириш солиғи	300		
Қўшилган қиймат солиғи	310	9 905 064,00	7 710 080,00
Акциз солиғи	320	17 892 902,00	17 892 902,00
Ер ости бойликлардан фойдаланганлик солиғи	330		
Сув ресурсларидан фойдаланганлик солиғи	340	745 286,00	940 741,00
Юридик шахсларнинг мол-мулкига солиқ	350	130 643,00	100 676,00
Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи	360	227 002,00	245 518,00
Бошқа солиқлар	400	650 194,00	650 194,00
Республика йўл жамғармасига ажратмалар	410		
Бюджетдан ташқари пенсия жамғармасига мажбурий ажратмалар	420		
Мактаб таълими жамғармасига ажратмалар	430		
Ягона ижтимоий тўлов	440	2 438 890,00	2 438 927,00
Импорт бўйича божхона божи	450		
Маҳаллий бюджетга йиғимлар	460		- 51,00
Бюджетга тўловлар кечиктирилгани учун молиявий жазолар	470		
Жами бюджетга тўловлар суммаси	480	39 118 656,00	36 754 493,00

2.4.1 Акциз солиғи

Жамият озиқ овқат спирти ишлаб чиқариш фаолияти бўйича акциз солиғи тўловчиси ҳисобланади. Акциз солиғининг ставкалари мутлақ суммада (қатъий) белгиланган акциз тўланадиган товарлар бўйича солиқ солинадиган база акциз тўланадиган товарларнинг натурода ифодаланган ҳажми асосида аниқланади.

Этил спирти ишлаб чиқарувчилари учун хар бир дал махсулотга 10 800 сўм солиқ ставкаси белгиланган.

Жамият 2020 йил учун ДСИ га тақдим этилган акциз солиғи ҳисоб китобларида 1549364.90 дал спирт бўйича жами 16733140.0 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.2 Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ.

Жамият 2020 йил учун фойдаланиш мўлжалланаётган сув ресурслари, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган қуйидагича маълумотнома тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Жами	Янгийул ш	
		Ер усти манбаъ	Ер ости манбаъ
1	3	4	5
Солиқ солинадиган база, куб м.	1 834 468	818	1 501 829
Белгиланган солиқ ставкаси 1 куб. м (сум)		410	490
Солиқ суммаси (стр. 010 х стр. 020)	736 231 590	335 380	735 896 210

Бухгалтерия ҳисобида ҳар ой сувдан фойдаланганлик учун солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2020 йил учун жами 745286.79 минг сўм солиқлар ҳисобланган.

2.4.3 Юридик шахслар мол-мулк солиғи.

Жамият Солиқ кодексининг 59 бобига асосан юридик шахслар мол-мулк солиғи тўловчиси ҳисобланади. Солиқ кодексининг 417 моддасига асосан юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқнинг ҳисоб-китоби солиқ бўйича ҳисобга олиш жойидаги давлат солиқ хизмати органига йилда бир марта, йиллик молиявий ҳисобот топшириладиган муддатда тақдим этилади. Агар кўчмас мулк солиқ тўловчининг солиқ бўйича ҳисобга олиш жойида жойлашмаган бўлса, ҳисоб-китоб кўчмас мулк жойлашган ердаги давлат солиқ хизмати органларига тақдим этилади. Солиқ даври мобайнида солиқ тўловчилар юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ бўйича жорий тўловлар тўлайдилар. Жорий тўловлар миқдорини ҳисоблаб чиқариш учун солиқ тўловчилар жорий солиқ даврининг 10 январигача давлат солиқ хизмати органларига мўлжалланаётган солиқ солинадиган базадан (тегишли йил учун мол-мулкнинг ўртача йиллик қолдиқ қийматидан (ўртача йиллик қийматидан) ва белгиланган ставкадан келиб чиққан ҳолда ҳисобланган жорий солиқ даври учун юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ суммаси тўғрисидаги маълумотномани тақдим этадилар.

Жамият 2020-йил учун мўлжалланаётган солиқ солинадиган база учун солиқ ставкаси ва солиқ суммаси акс этган маълумотнома қуйидагича тақдим этилган:

Кўрсаткичлар	Сумма
Мўлжалланаётган солиқ солинадиган асосий воситаларнинг ўртача йиллик қолдиқ қиймати	5101106641.14
Солиқ ставкаси, %	2
Солиқ суммаси	102022132.82
январь	2175138
февраль	2175138
март	2175138
апрель	10610750.82
май	10610746
июнь	10610746
июль	10610746
август	10610746
сентябрь	10610746
октябрь	10610746
ноябрь	10610746
декабрь	10610746

Бухгалтерия ҳисобида ҳар ой мол мулк солиқ суммаси акс эттириб борилган ва 2020-йил жами 130643.0 минг сўм солиқлар ҳисобланган. Йил якуни бўйича эса қуйидагича ҳисобот топширилган:

Показатели	Код строки	Янгийул тумани	Янгийул шаҳар
Среднегодовая остаточная стоимость (среднегодовая стоимость) зданий и сооружений, включая полученные по договору финансовой аренды (лизинга), подлежащих налогообложению, всего (графа 15 строка 0103 приложения № 1 к Расчету налога на имущество юридических лиц или графа 15 строка 050 приложения № 1 к Расчету налога на имущество юридических лиц)	010	174 459 372.61	2 736 135 560.19
в том числе:		х	х
здания и сооружения	0101	174 459 372.61	2 513 755 449.72
прочее имущество прочно связанное с землей	0102		222 380 110.47

Уменьшение налоговой базы, всего (строка 010 графы 3 приложения № 3 к Расчету налога на имущество юридических лиц)	020	174 459 372.61	-
в том числе:		x	x
здания и сооружения	0201	174 459 372.61	
прочее имущество прочно связанное с землей	0202		
Переоцененная (рыночная) стоимость полностью амортизированного здания	030		3 796 024 083.09
Среднегодовая стоимость объектов жилой недвижимости (в части не реализованных), числящейся на балансе организаций или застройщиков для последующей реализации по истечении шести месяцев после ввода объекта недвижимости в эксплуатацию (графа 15 строка 040 приложения № 1 к Расчету налога на имущество юридических лиц)	040	-	-
Налоговая база (строка 010 - строка 020 + строка 030 + строка 040)	050	0	6 532 159 643.28
Налоговая ставка, %	060	2	2.00
Сумма налога (строка 050 x строка 060)	070	0	130 643 192.87

2.4.4 Ижтимоий солиқ ҳисоби аудити.

Жамият ижтимоий солиқ тўлови ҳисоблаш ва тўлашда Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодексининг тегишли моддаларига амал қилган ҳолда фаолият юритган.

Жисмоний шахсларга 2020 йил давомида жами 21 002 478.39 минг сўм иш ҳақи ва бошқа даромадлар ҳисобланган. Шундан 20 398 599.69 минг сўм сумма солиқ солинадиган базаси сифатида қаралиб ижтимоий солиқ тулов ҳисоб китобида кўрсатилган.

№	Кўрсаткичлар	Бухгалтерияда	Ҳисоботда	Фарқи
ИЖТИМОЙ солиқ				
1	Мехнатга ҳақ тўлаш тарзидаги даромадлар	20 398 599 690.58	20 398 599 690.58	
2	Имтиёз	74 515 029.27	74 515 029.27	
3	ИС ҳисобланадиган база	20 324 084 661.31	20 324 084 661.31	
4	Ставка	12%	12%	
5	ИС суммаси	2 438 890 159.36	2 438 890 159.36	
6	Қўшимча ҳисобланган ИС	0	0	
7	Бюджетга тўланадиган ИС	2 438 890 159.36	2 438 890 159.36	

Ягона ижтимоий тўлов ҳисоботида 75 515.0 минг сўм иш ҳаққи даромадлари солиқ солинадиган базадан имтиёз сифатида камайтирилган. Ушбу имтиёз Ўзбекистон Республикаси Президентининг 05 январь 2006 йилдаги ПФ-3706 сонли Фармонининг 3 бандига асосан меҳнат шартномаси асосида касаначиларга тўланадиган маблағларга тенг миқдорда, меҳнатга ҳақ тўлаш фондидан ягона ижтимоий тўловни тўлашдан 2021 йил 1 январга қадар озод қилинган.

Ҳисоботда ҳисобланган солиқлар бухгалтерия ҳисоби маълумотлари билан мос келади.

2.4.5 Жисмоний шахслардан даромад солиғи ҳисоби аудити.

Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ушланишининг тўғрилиги танлаб текшириш асосида амалга оширилди.

Жамиятда жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғининг ҳисобланиши ва тўланиши солиқ кодексининг тегишли моддаларига асосан амалга оширилади.

ДСИ га топширилган ҳисоботларга кўра 2020 йил давомида жамият томонидан 391 нафар жисмоний шахсларга меҳнатга ҳақ тўлаш тарзида ва бошқа даромадлар шаклида жами 21 002 478.39 минг сўм даромадлар ҳисобланган.

Жами ҳисобланган жисмоний шахсларнинг даромад солиғи 2020 йил учун 2 421 316.33 минг сўмни ташкил этган.

2020 йил якунлари бўйича жисмоний шахслар даромадларидан даромад солиғи ҳисобланиши бўйича ДСИ га топширилган ҳисоб китоб 2 иловасида қўлланилган имтиёзлар кўрсатиб ўтилган бўлиб, унга кўра жами 824 842.27 минг сўмлик СК 378 моддаси ва 379 моддаларига асосида жисмоний шахслар даромад солиқ имтиёзлари қўлланган. Имтиёзлар таркибида жисмоний шахсларнинг олий таълим муассасасида тўлов контракт суммаларини қоплашга йўналтирилган иш ҳақлари, СК 377 моддасида келтирилган шартлар асосида моддий ёрдам суммалари, 1 ва 2 гуруҳ

ногиронлари учун иш ҳақининг энг кам миқдорига нисбатан белгиланган имтиёзлар учратиш мумкин. Имтиёзлар тўғри қўлланилиши таҳлил қилинганда фарқлар аниқланмади.

2.4.6 Қўшилган қиймат солиғи.

Жамиятда қўшилган қиймат солиғининг ҳисобланиши Солиқ кодексининг тегишли бўлимига асосан амалга оширилган.

2020 йил давомида корхона ҚҚС солиқ солинадиган айланмалари 214 325 758.49 сўмни ташкил этган. ҚҚС ҳисоботи кўриниши эса қуйидагича бўлган:

№	Кўрсаткич	сатр коди	сумма		
			бухгалтерияда	Ҳисоботда	фарқи
1	Ҳисобга олинадиган ҚҚС	10	22 122 740 289.19	22 122 740 289.19	
2	Товарлар реализациясидан ҚҚС	20	32 023 251 826	32 023 251 826	
3	Бюджетга тўланадиган ҚҚС	30	9 900 511 537	9 900 511 537	

2.4.7 Юридик шахслар фойда солиғи ҳисоби.

Жамият юридик шахслар фойда солиғини Солиқ Кодексининг тегишли моддаларига асосан ҳисоблаган ва бюджетга тўлаган.

2020 йил давомида ДСИ га топширилган ҳисоб китобларга кўра, жами даромад 196 932 278.38 минг сўмни, чегириладиган харажатлар 165 539 883.0 минг сўм чегирилмайдиган харажатлар 3 311 327.77 минг сўмни, фойда солиғи солиқ солиш базаси 31 382 395.29 минг сўмни ташкил этган. Фойда солиғи ҳисоб китоби 2-Илова чегирилмайдиган харажатлар таркиби бўйича фарқлар аниқланмади. Фойда солиғи ҳисоб китоби солиштирма жадвали қуйидагича:

КўРСАТКИЧЛАР, МИНГ СЎМДА	ЖАМИЯТ	Солиқ	ФАРҚ
Солиққа тортиладиган фойда	31 392 395 297.64	31 392 395 297.64	0,00
Солиққа тортиладиган фойда камайтириш(Имтиёз)	10 000 000	10 000 000	0,00
Солиқ солинадиган база	31 382 395 297.64	31 382 395 297.64	0,00
Солиқ ставкаси %	15%	15%	
Фойда солғии суммаси	4 707 359 294.65	4 707 359 294.65	0,00

Ҳисобот бўйича жиддий фарқлар аниқланмади.

2.5 МОЛИЯВИЙ-ХЎЖАЛИК ФАОЛИЯТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ПАЙТИДА ҚОНУНЧИЛИК ТАЛАБЛАРИГА РИОЯ ЭТИЛИШINI ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ

Мехнат қонунчилигига риоя қилинишини асосий тамойилларини танлама усулида текширилганда корхонада қонун бузилиш ҳоллари аниқланмади.

Солиқ қонунчилигига амал қилиниши бўйича қонунбузилиш ҳоллари аниқланмади.

Адлия вазирлиги томонидан 22 июнь 2015 йилда 2687-сон билан рўйхатга олинган «Юридик шахслар томонидан касса операцияларини амалга ошириш қоидалари», пул маблағларини ҳисобга олишни тартибга солувчи бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга амал қилинган.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикасининг 21.12.2004 йилги «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуни талаблари бажарилмоқда. Жамиятда асосий иш жой Жамият ҳисобида ишловчиларнинг барчасига Халқ банки бўлимида пенсия дафтарчалари очилган. Халқ банкига ҳар ойда маблағлар ўтказиб келинган.

Жамият томонидан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 12 май 1995 йилда қабул қилинган ПФ-1154 сонли “Халқ хўжалигида ҳисоб-китоблар ўз вақтида ўтказилиши учун корхона ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулиятини ошириш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида” фармон талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади. Маҳсулотларни энг камида 15% олдидан тўлов бўлмасидан ортиб жўнатиш ҳолларига йўл қўйилмаган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 504-сонли 17 ноябрь 1999 йилги «Мехнат ҳақи юзасидан ҳисоб китобларни ўз вақтида амалга оширилиши юзасидан министрликлар идоралар ва хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарларини жавобгарлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» ги қарори талабларини бузиш ҳоллари аниқланмади.

2.6 ИЧКИ НАЗОРАТНИНГ ҲОЛАТИНИ ТЕКШИРИШ НАТИЖАЛАРИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ.

Жамият ички назорат ҳолатини текшириш қуйидагилардан иборат:

ички назорат тизимини ва унинг фаолият кўрсатишидаги мавжуд камчиликларни баён этиш;
корхона таркибий бўлинмаларидаги ижро интизомининг ҳолати тўғрисидаги маълумотлар,
унинг аниқ ходимлари ишидаги мавжуд камчиликлар.

Ушбу ҳисобот, активларнинг ҳолатини текшириш натижалари активларни инвентаризациядан ўтказишнинг асосланишини ҳамда уларнинг ҳаракати, амалда мавжудлиги ва сақланиши тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олади. Шунингдек ўтказиладиган текширишлар бўйича барча ҳисоботларда корхона ижро этувчи органи ва унинг таркибий бўлинмалари фаолияти баҳоланишини, аниқланган четга чиқишлар ва қонунни бузишларни бартараф этишга доир тавсияларни, тасдиқлайдиган ҳужжатларнинг тўлиқ пакетини ўз ичига олади.

Активлар тўғри ва тўлиқ сақланишини таъминлаш мақсадида жамият моддий жавобгар шахслар билан моддий жавобгарлик шартномаларини имзолайди. Шартномада моддий жавобгар шахс мажбуриятлари, шартнома амал қилиш муддатлари ва ходимнинг паспорт маълумотлари келтирилади.

Бошқа ходимлар билан меҳнат шартномалари имзоланади. Ходимларни ишга олиш, активлар тўғри сақланиши қонунчилик ва жамият ички тартиб қоидалари асосида амалга оширилади. Жамиятда бухгалтерия ҳисобини юритиш бухгалтерия(ҳисоб) бўлимига юклатилган. Ташқи фойдалаувчилар учун молиявий ҳисоботларни тайёрлаш ҳисоб бўлимига юклатилган.

Молиявий хўжалик операциялар билан боғлиқ ҳужжатлар тегишли тартибда юритилган ва сақланмоқда.

Ички назорат тизими самарадорлигини баҳолаш учун жамият назорат муҳити қуйидаги боскичлари таҳлил қилинди:

- бошқарув асосий тамойиллари;
- жамият ташкилий тузилмаси;
- ҳуқуқ ва мажбуриятлар тақсимланиши;
- ходимлар билан ишлаш;
- молиявий ва бошқарув ҳисоботларини тайёрлаш ва ишлаб чиқиш жараёнлари;

Ички аудит томонидан жамият ички назорат ва бухгалтерия ҳисоби тизими ҳолати текширилди. Текширув АВ томонидан 2007 йил 12-апрел №1673 сон билан рўйхатга олинган аудит стандарти асосида амалга оширилди. Бухгалтерия ҳисоби тизими ва ички назорат тизимлари ҳолатини баҳолаш учун қуйидаги ишлар амалга оширилди:

- Бухгалтерия ҳисоби тизимига баҳо берилди;
- текшириш давомида шу нарса аниқландики барча ҳужалик операциялари раҳбариятнинг тегишли буйруқлар асосида амалга оширилади, шартнома, далолатнома буйруқ ва бошқа тегишли ҳужжатларда раҳбариятнинг имзолари мавжуд.
- ҳужалик операциялари буйича даромад ва харажатлар қайси даврда амалга оширилган бўлса уша давр ҳисобида акс эттирилган
- ҳужалик операциялари тегишли ҳужжатлар асосида ҳисобда акс эттирилган, танлаб текширув утказилганда илова қилинган ҳужжатларбуйича хатоликлар аниқланмади.

Юқоридагиларни инобатга олган ҳолда жамият бухгалтерия ҳисоби тизими ЎЗР қонунчилик талаблари доирасида амалга оширилганлиги ҳулосасига келиш мумкин.

3 ИҚТИСОДИЙ АХВОЛ ТАҲЛИЛИ

Кўрсаткичлар	Йил охирига	Норма	Изоҳ
Тўлов қобилияти коэффиценти	29.09	$K > 1,25$	Тўловга лаёқатли
Ўз айланма маблағлари билан таъминланганлик коэффиценти	0.97	$K > 0,2$	Ўз айланма маблағлари билан таъминланган
Харажатлар рентабеллиги коэффиценти	0.17	$K > 0,05$	Харажатлар рентабелли
Активлар рентабеллиги коэффиценти	0.59	$K > 0,05$	Активлар рентабелли
Молиявий мустакиллик коэффиценти	36.94	$K > 1$	Молиявий мустакил
Асосий воситалар эскириш даражаси	0.70	$K > 0,5$	Асосий воситаларининг эскирганлик даражаси юқори

Аудитор хулосаси: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг томонидан 2018 йил 14 декабрдаги 1013-сонли “Давлат иштирокидаги корхоналарнинг молиявий-иқтисодий ҳолати таҳлилини ўтказиш РЕГЛАМЕНТИ” асосида аниқланган кўрсаткичларга асосланган ҳолда Жамиятни молиявий ҳолатини барқарор(к группе "состоятельных") гуруҳига киритиш мумкин.

4 ХУЛОСА ВА ТАВСИЯЛАР

Ички аудит текширувининг мақсади жамият молиявий ҳисоботларининг қонунчилик талаблари доирасида эканлиги, ишончилиги ҳақиқийлигини, шунингдек молиявий ҳисоботларнинг амалдаги ҳолатини баҳолаш ҳисобланади. Ўтказилган ички аудит текшируви аудит хулосасини бериш учун етарли бўлди деб ҳисоблайман.

«BIOKIMYO» акциядорлик жамиятининг 2020 йил молиявий ҳисоботи барча муҳимлилик жиҳатлари бўйича унинг молиявий ҳолатини ва молиявий-хўжалик фаолияти натижаларини ҳаққоний акс эттиради ва бухгалтерия ҳисоби тўғрисидаги қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ келади.

Аудиторлар

Холмирзаев А.А.

Баратов О.А.

